

V Bruseli 26. 10. 2018
COM(2018) 716 final

SPRÁVA KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU A RADE

EÚ a Parížska dohoda o zmene klímy: vyhodnotenie pokroku na COP v Katoviciach

(v súlade s článkom 21 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 525/2013 z 21. mája 2013 o mechanizme monitorovania a nahlasovania emisií skleníkových plynov a nahlasovania ďalších informácií na úrovni členských štátov a Únie relevantných z hľadiska zmeny klímy a o zrušení rozhodnutia č. 280/2004/ES)

{SWD(2018) 453 final}

Správa o pokroku opatrení v oblasti klímy

Obsah

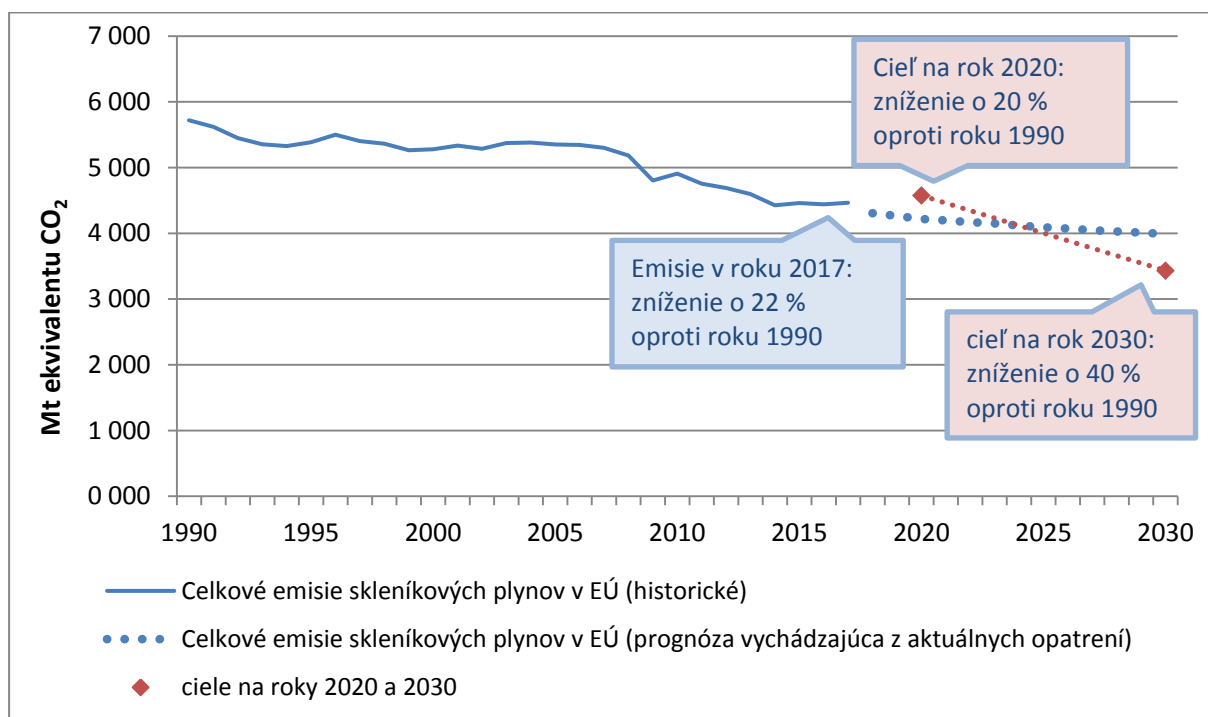
1.	Plnenie medzinárodných záväzkov EÚ	1
2.	Emisie v systéme EU ETS.....	2
2.1.	Emisie v systéme EU ETS v roku 2017	2
2.2.	Revízia regulačného rámca systému EU ETS	3
3.	Emisie podľa legislatívy o spoločnom úsilí	5
3.1.	Vývoj emisií na úrovni EÚ	5
3.2.	Plnenie rozhodnutia o spoločnom úsilí členskými štátmi	7
3.3.	Vývoj do roku 2020 a do roku 2030.....	9
4.	Využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo	11
5.	Vypracovanie právnych predpisov EÚ.....	13
5.1.	Cestná doprava	14
5.2.	Energetická efektívnosť a energia z obnoviteľných zdrojov	14
5.3.	Riadenie energetickej únie	15
5.4.	Nariadenie o fluórovaných skleníkových plynch	15
5.5.	Obehové hospodárstvo	16
6.	Financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy	16
6.1.	Príjmy z aukcií kvót EU ETS	16
6.2.	Program LIFE.....	17
6.3.	Program NER 300	18
6.4.	Zohľadnenie politík v oblasti zmeny klímy v rozpočte EÚ.....	18
7.	Adaptácia na zmenu klímy	19
8.	Medzinárodná spolupráca v oblasti klímy	20
8.1.	Opatrenia na celosvetovej úrovni	20
8.2.	Letecká doprava	22
8.3.	Námorná politika	22
8.4.	Prepojenie systému ETS so Švajčiarskom	23
8.5.	Medzinárodný trh s uhlíkom	23
8.6.	Dobrovoľné opatrenia – Marrákešské partnerstvo pre globálne opatrenia v oblasti klímy ...	23
8.7.	Podpora rozvojom krajín	24

1. Plnenie medzinárodných záväzkov EÚ

EÚ prijala v roku 2018 právne predpisy, ktoré jej umožnia splniť záväzok znížiť do roku 2030 emisie skleníkových plynov v porovnaní s rokom 1990 aspoň o 40 %. Zvýšila aj svoje ambície v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a energetickej efektívnosti. Ak sa tieto kroky podarí plne realizovať, môžu spoločne viesť k zníženiu emisií v EÚ do roku 2030 o 45 %.

Odhaduje sa, že ak by sa pokračovalo v realizácii súčasných politík, emisie v roku 2030 by boli v porovnaní s úrovňou v roku 1990 nižšie o 30 % (na základe prognóz členských štátov, väčšinou z marca 2017). V záujme splnenia svojich záväzkov vyplývajúcich z nových právnych predpisov budú musieť členské štáty prispôbiť politiky a opatrenia tak, aby umožnili ďalšie znižovanie emisií.

EÚ má všetky predpoklady na splnenie svojho cieľa na rok 2020, ktorým je zníženie emisií skleníkových plynov v porovnaní s rokom 1990 o 20 %. V roku 2017 sa emisie skleníkových plynov v EÚ podľa predbežných údajov znížili o 22 % [vrátane emisií z medzinárodnej leteckej dopravy, ale bez emisií a záchytov skleníkových plynov v dôsledku využívania pôdy, zmien vo využívaní pôdy a lesného hospodárstva (LULUCF)]. Keďže z prognóz členských štátov vyplýva ďalšie znižovanie emisií, EÚ očakáva, že svoj cieľ na rok 2020 splní.

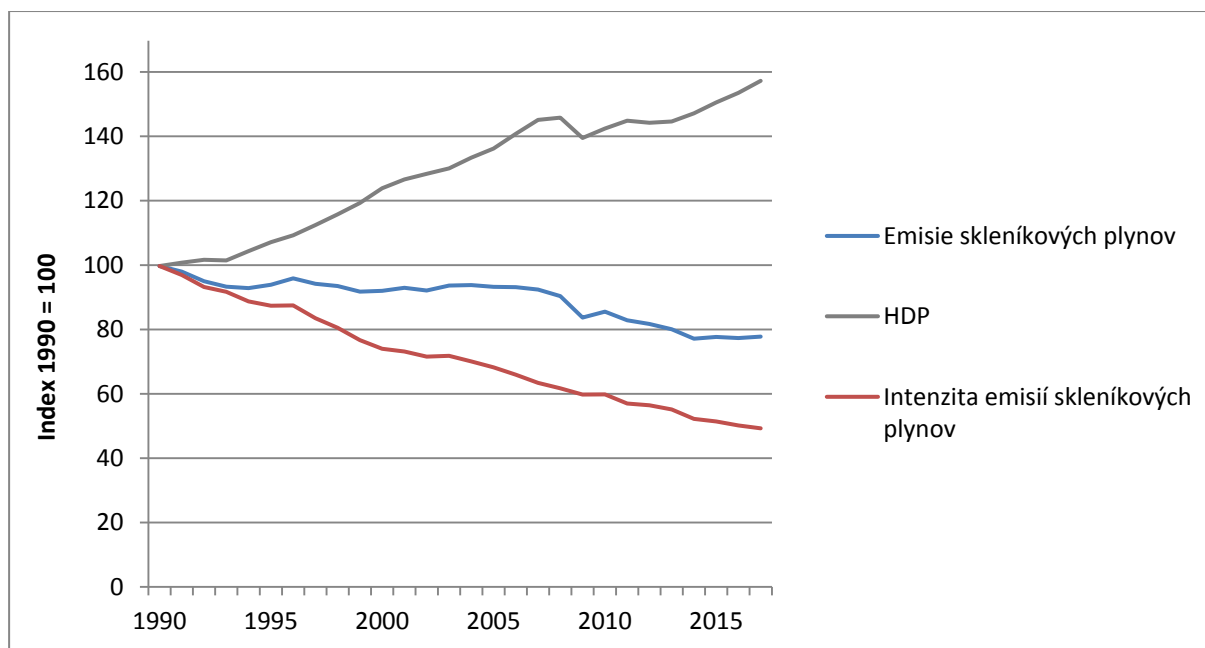

Obrázok 1: Celkové emisie skleníkových plynov v EÚ (historické emisie 1990 – 2017, predpokladané emisie v rokoch 2018 – 2030) (Mt ekvivalentu CO₂) a ciele znižovania emisií skleníkových plynov¹.

Podľa predbežných údajov sa emisie v roku 2017 zvýšili v porovnaní s rokom 2016 o 0,6 %. Zdrojom zvýšenia boli najmä odvetvie dopravy a priemysel. Oddelovanie hospodárskej činnosti od emisií skleníkových plynov však pokračovalo, keďže rast emisií bol výrazne nižší

¹ Členské štáty predložili prognózy väčšinou v marci 2017 a ako najnovšie dostupné údaje použili údaje z roku 2015.

než hospodársky rast. Intenzita emisií skleníkových plynov v rámci hospodárstva vymedzená ako pomer medzi emisiami a HDP klesla na rekordnú úroveň 315 g ekvivalentu CO₂/ EUR, čo predstavuje polovicu úrovne z roku 1990. V rokoch 1990 až 2017 sa kombinovaný HDP EÚ zvýšil o 58 %, zatiaľ čo celkové emisie skleníkových plynov sa znížili o 22 %.

Obrázok 2: Emisie skleníkových plynov v EÚ, reálny HDP a intenzita emisií skleníkových plynov (1990 = 100)².

2. Emisie v systéme EU ETS

Systém EÚ na obchodovanie s emisiami (EU ETS) sa vzťahuje na približne 11 000 elektrární a výrobných závodov a na leteckú dopravu v rámci zúčastnených krajín a medzi nimi.

2.1. Emisie v systéme EU ETS v roku 2017

Odhaduje sa, že v roku 2017 sa emisie zo zariadení, ktoré spadajú do systému EU ETS, v porovnaní s rokom 2016 mierne zvýšili (o 0,18 %)³. Tento nárast je odklonom od trendu znižovania emisií od začiatku fázy 3 v roku 2013 a možno ho vysvetliť nárastom reálneho HDP o 2,4 %, ktorý je vyšší než v ktoromkoľvek roku od začiatku súčasného obdobia obchodovania.

Zdrojom zvýšenia bol najmä priemysel, zatiaľ čo emisie z odvetvia energetiky sa mierne znížili. Overené emisie z leteckej dopravy naďalej rástli, v roku 2017 dosiahli 64,2 Mt CO₂, čo v porovnaní s rokom 2016 predstavuje nárast o 4,5 %.

Výmena medzinárodných kreditov za kvóty EÚ klesla na veľmi nízku úroveň. Počas fázy 2 (2008 – 2012) a fázy 3 (od roku 2013) sa ich na kompenzáciu emisií v systéme EU ETS

² Údaje o HDP: Ameco/ECFIN/Svetová banka. Medzera v odhadoch doplnená o údaje Európskej environmentálnej agentúry (EEA).

³ Na základe informácií zaznamenaných v registri Únie.

použilo alebo vymenilo spolu 1,49 miliardy. Vo fáze 3 sa ich do júna 2018 využilo približne 436 miliónov (v samotnom roku 2017 asi 11,5 milióna). Od roku 2021 už nebude možné využívať medzinárodné kredity na splnenie povinností vyplývajúcich zo systému EU ETS.

2.2. Revízia regulačného rámca systému EU ETS

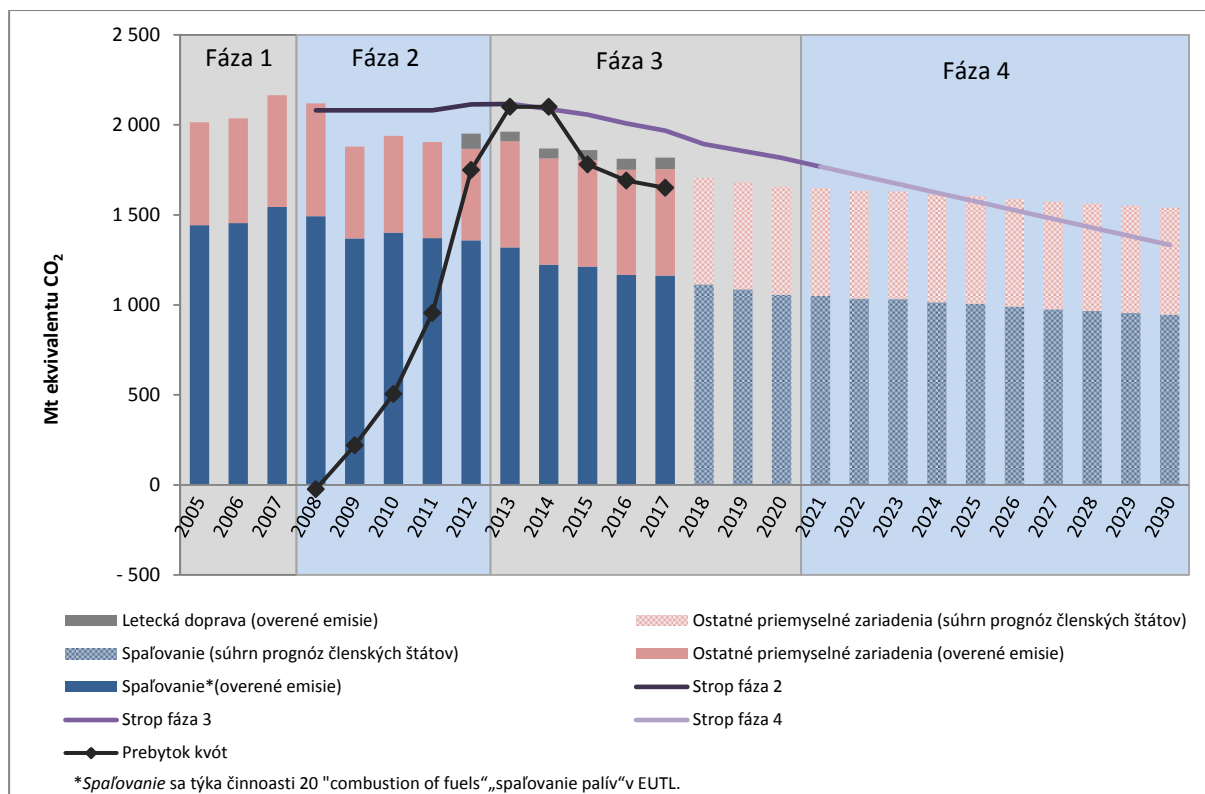
Európsky parlament a Rada dosiahli 9. novembra 2017 predbežnú dohodu o revízii systému EU ETS, najmä na obdobie po roku 2020. Revidovaná smernica o ETS bola uverejnená 14. marca 2018⁴. Okrem iného sa ňou ďalej znižuje emisný strop, a to zvýšením lineárneho koeficientu na 2,2 % ročne od roku 2021. To znamená, že v rokoch 2021 až 2030 sa emisie znížia o 48 Mt ekvivalentu CO₂ ročne v porovnaní s 38 Mt v súčasnej fáze obchodovania, takže systém EÚ ETS je na dobrej ceste k splneniu cieľa, ktorým je zníženie o 43 % do roku 2030. Ako je znázornené na obrázku 3, vlastné prognózy členských štátov, väčšinou z roku 2017, vykazujú menšie zníženie emisií, než aké sa vyžaduje v systéme ETS.

Revidovaná smernica rieši prebytok kvót, ktorý sa vytvoril od roku 2009 najmä v dôsledku hospodárskej krízy, a využívanie medzinárodných kreditov na kompenzáciu emisií v EÚ. V posledných troch rokoch sa tento prebytok stabilne znižoval, a to o takmer pol miliardy kvót, pozri obrázok 3. Je to čiastočne aj vďaka časovému odkladu aukcií kvót⁵. Prebytok však ostáva i naďalej významný: v súčasnosti ide o viac ako 1,6 miliardy kvót⁶.

⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/410 zo 14. marca 2018, ktorou sa mení smernica 2003/87/ES s cieľom zlepšiť nákladovo efektívne znižovanie emisií a investície do nízkouhlíkových technológií a rozhodnutie (EÚ) 2015/1814 (Ú. v. EÚ L 76, 19.3.2018, s. 3 – 27).

⁵ Časový odklad aukcie je krátkodobým opatrením, ktorého cieľom je presunúť aukciu 900 miliónov kvót z obdobia rokov 2014 – 2016 na obdobie 2019 – 2020.

⁶ Najnovšie informácie o prebytku uverejnila Komisia v máji 2018:
https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

Obrázok 3: Overené emisie v systéme EU ETS v období rokov 2005 – 2017, predpokladané emisie v systéme ETS na obdobie rokov 2018 – 2030, stropy EU ETS vo fázach 2, 3 a 4 a akumulovaný prebytok kvót EU ETS v období rokov 2008 – 2017 (Mt ekvivalentu CO₂). V grafe sa uvádzajú overené emisie v systéme ETS so sektorovým a geografickým rozsahom pôsobnosti ETS v príslušnom roku, a preto ich nemožno považovať za časové rady pred rokom 2013. Do stropu na obdobie rokov 2012 – 2017 je zahrnutá letecká doprava⁷.

V smernici sa rieši aj prebytok kvót, a to posilnením trhovej stabilizačnej rezervy, ktorá začne fungovať 1. januára 2019. V prípade, že prebytok prekročí 833 miliónov kvót (tak, ako sa to deje v súčasnosti), trhovú stabilizačnú rezervu ho obmedzí znížením aukčných objemov. Smernicou sa do fungovania trhovej stabilizačnej rezervy zavádzajú dve hlavné zmeny:

- percentuálny podiel prebytku, ktorý sa má uložiť do rezervy v rokoch 2019 až 2023, sa z pôvodne dohodnutých 12 % zdvojnásobí na 24 %, čo znamená, že prebytok sa bude znižovať rýchlejšie, a
- od roku 2023 už nebudú platiť kvóty držané v trhovej stabilizačnej rezerve nad rámec aukčného objemu z predchádzajúceho roku.

V praxi to znamená, že Komisia až do roku 2023 každoročne vypočíta, koľko kvót je v obehu (prebytok), a objem ponúkaný v aukcii zníži o 24 % daného počtu⁸. Ak prebytok klesne pod 400 miliónov kvót, trhovú stabilizačnú rezervu začne uvoľňovať kvóty späť na trh.

⁷ Rozčlenenie na spaľovanie a iné priemyselné zariadenia vychádza z odhadov. Zdroje: Overené emisie v systéme ETS v období rokov 2005 – 2017 (prehliadač údajov ETS/EUTL) Predpokladané emisie na obdobie rokov 2018 – 2030: súčet prognóz členských štátov s existujúcimi opatreniami (EHP).

⁸ Podrobné vysvetlenie skladby prebytku a metodiky jeho každoročného výpočtu je k dispozícii v najnovšom oznámení Komisie (z roku 2018) o výpočte prebytku za rok 2017: https://ec.europa.eu/clima/sites/clima/files/ets/reform/docs/c_2018_2801_en.pdf.

V dôsledku toho sa od januára do augusta 2019 takmer 265 miliónov kvót (16 % prebytku)⁹ nevydraží formou aukcie, ale namiesto toho bude umiestnených do trhovej stabilizačnej rezervy. V aukcii sa teda vydraží približne o 40 % menej kvót než v rovnakom období v roku 2018. Stručne povedané, trhovú stabilizačná rezerva znižuje prebytok znížením ponuky kvót na trhu.

3. Emisie podľa legislatívy o spoločnom úsilí

Emisie z väčšiny odvetví, ktoré nie sú zahrnuté do systému EU ETS, napríklad z dopravy, stavebníctva, poľnohospodárstva (emisie iné než CO₂) a odpadu, spadajú pod právne predpisy EÚ o spoločnom úsilí. V rozhodnutí o spoločnom úsilí¹⁰ sa stanovujú vnútroštátne emisné ciele do roku 2020 vyjadrené ako percentuálne zmeny oproti úrovni z roku 2005. Členské štáty musia dodržiavať ročné emisné limity od roku 2013 do roku 2020.

V nariadení o spoločnom úsilí¹¹, ktoré bolo prijaté v máji 2018, sa záväzok vedúcich predstaviteľov EÚ znížiť do roku 2030 emisie v odvetviach, na ktoré sa vzťahuje spoločné úsilie, o 30 %, premenil s prihliadnutím na zásady spravodlivosti, nákladovej efektívnosti a environmentálnej integrity na záväzné ročné znižovanie emisií skleníkových plynov v každom členskom štáte v rokoch 2021 až 2030.

V nariadení o spoločnom úsilí sa uznáva, že schopnosť členských štátov prijímať opatrenia sa líši, a preto sa v ňom stanovujú diferencované vnútroštátne ciele, v ktorých sa premieta predovšetkým HDP *na obyvateľa*. Ciele na rok 2030 sa pohybujú od 0 % do -40 % v porovnaní s úrovňami z roku 2005.

V nariadení o spoločnom úsilí sa zachovávajú formy flexibility, ktoré existujú v rámci súčasného rozhodnutia o spoločnom úsilí (napr. prenos, pôžičky, nákup a predaj emisných kvót medzi členskými štátmi), s výnimkou využívania medzinárodných kreditov, ktoré po roku 2020 nebudú povolené. Oprávnené členské štáty budú môcť okrem toho využiť na splnenie časti svojich cieľov obmedzený počet emisných kvót ETS a všetky členské štáty budú môcť na rovnaký účel využiť obmedzené množstvo záchytov emisií v odvetviach využívajúcich pôdu.

3.1. Vývoj emisií na úrovni EÚ

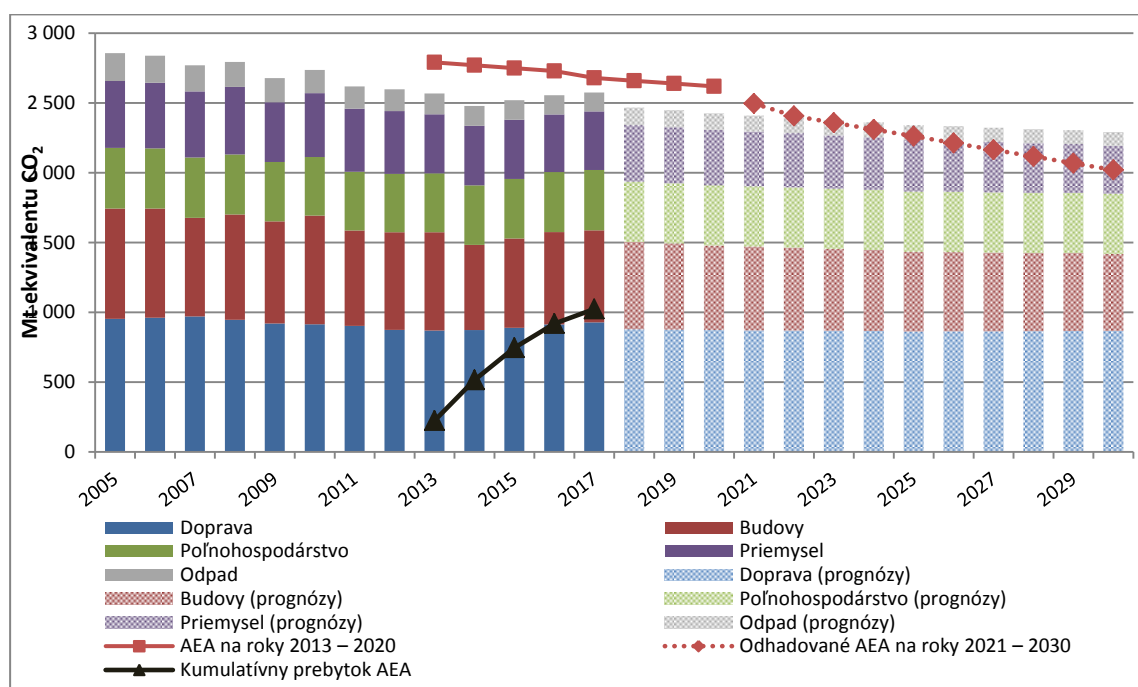
Emisie, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, boli v roku 2017 o 11 % nižšie ako v roku 2005. EÚ teda o 4 percentuálne body prekročila svoj predbežný cieľ 7 % zníženia. Od zavedenia systému v roku 2013 boli celouňijné emisie každý rok výrazne pod hranicou celkového stropu. To viedlo ku kumulatívne prebytku ročne pridelených emisných kvót o

⁹ 24 % za 12 mesiacov sa rovná 16 % za osem mesiacov.

¹⁰ Rozhodnutie Európskeho parlamentu a Rady č. 406/2009/ES z 23. apríla 2009 o úsilí členských štátov znížiť emisie skleníkových plynov s cieľom splniť záväzky Spoločenstva týkajúce sa zníženia emisií skleníkových plynov do roku 2020 (Ú. v. EÚ L 140, 5.6.2009, s. 136).

¹¹ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/842 z 30. mája 2018 o záväznom ročnom znižovaní emisií skleníkových plynov členskými štátmi v rokoch 2021 až 2030, ktorým sa prispieva k opatreniam v oblasti klímy zameraným na splnenie záväzkov podľa Parížskej dohody, a o zmene nariadenia (EÚ) č. 525/2013 (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 26).

približne 1 023 Mt ekvivalentu CO₂ v rokoch 2013 až 2017, čo zodpovedá približne 35 % emisií v roku 2005.

Obrázok 4: Emisie spadajúce do rozsahu pôsobnosti právnych predpisov o spoločnom úsilí na obdobie 2005 – 2030 a ročne pridelené emisné kvóty (Mt ekvivalentu CO₂)¹².

Podľa vnútroštátnych prognóz vychádzajúcich z existujúcich opatrení by mali byť emisie v roku 2020 o 16 % nižšie ako v roku 2005, čím sa prekročí cieľ znížiť emisie do roku 2020 o 10 %. Predpokladá sa, že v roku 2030 budú emisie o 21 % nižšie ako v roku 2005. Na dosiahnutie cieľa na rok 2030, ktorým je 30 % zníženie oproti roku 2005, budú preto potrebné dodatočné opatrenia.

Z predbežných údajov za rok 2017 vyplýva, že emisie, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, sa z roku 2016 na rok 2017 už tretíkrát za sebou zvýšili (o 0,8 %). Od roku 2013, keď nadobudlo účinnosť rozhodnutie o spoločnom úsilí, sa emisie z dopravy zvýšili o 7 % a emisie z poľnohospodárstva o 2 %, zatiaľ čo emisie z ostatných odvetví sa znížili.

Emisie z dopravy, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, boli v roku 2017 o niečo nižšie ako v roku 2005. Emisie z cestnej dopravy sa zvýšili, pretože dopyt po mobilite od 90. rokov minulého storočia až do roku 2007 narástol. Po niekoľkých rokoch poklesu sa emisie z dopravy od roku 2014 opäť zvýšili. Na základe súčasných politík sa do roku 2030 predpokladá len mierny pokles. Vzhľadom na tieto trendy navrhla Komisia pre toto odvetvie súbor cielených regulačných opatrení (pozri oddiel 5.1). Emisie z dopravy tvoria 36 % emisií, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí.

¹² Odvetviu, ktoré sa tu označuje súhrnným názvom „priemysel“, sa pripisujú súhrnné emisie, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, pochádzajúce z dodávok energie, výroby a používania výrobkov, ide teda o kategórie zdrojov inventúry 1.A.1., 1.A.2, 1.B, 1.C a 2.

Emisie z **využívania energie v budovách** vykazujú určité medziročné variácie kvôli zmenám dopytu po vykurovaní súvisiacich s počasím. V roku 2017 však boli o 16 % nižšie ako v roku 2005 a predpokladá sa, že tento klesajúci trend bude pokračovať aj v období do roku 2030.

Emisie z **poľnohospodárstva** boli v roku 2017 na podobnej úrovni ako v roku 2005 a predpokladá sa, že pri zachovaní súčasných politík zostanú až do roku 2030 stabilné.

Emisie z **odpadového hospodárstva** sa od roku 2005 do roku 2017 znížili o 32 % a predpokladá sa, že tento prudký pokles bude pokračovať.

Emisie z priemyslu a ostatných odvetví, na ktoré sa vzťahuje rozhodnutie o spoločnom úsilí, boli v roku 2017 o 12 % nižšie ako v roku 2005 a predpokladá sa, že budú naďalej klesať.

Emisie **metánu** stabilne klesali; v roku 2016 boli o 38 % nižšie ako v roku 1990, čiastočne vďaka súčasným politikám EÚ, najmä spoločnej poľnohospodárskej politike a právnym predpisom o odpadoch. Emisie metánu z poľnohospodárstva (polovica všetkých emisií metánu pochádza z hospodárskych zvierat) sa od roku 1990 znížili o 22 % a emisie metánu z odpadového hospodárstva o 45 %. Nové právne predpisy o odpadoch, ktoré boli prijaté v máji 2018¹³, povedú k ďalšiemu znižovaniu emisií v odpadovom hospodárstve, pretože zavádzajú ambiciózne ciele a obmedzenia v oblasti skládkovania, ako aj povinný triedený zber biologického odpadu.

Nižšie úrovne ťažby uhlia a činností po ťažbe súvisiacich s výrobou energie viedli od roku 1990 k 56 % zníženiu emisií metánu z výroby energie.

Na druhej strane sa emisie fluórovaných skleníkových plynov v EÚ (**F-plyny**) v období rokov 1990 až 2016 zvýšili o 69 %. Dôvodom je zvýšené používanie fluórovaných uhlíkovodíkov (HFC), ktoré sa používajú predovšetkým ako náhrada za látky poškodzujúce ozónovú vrstvu. HFC sa používajú v rôznych odvetviach a aplikáciách, napríklad aj ako chladivá v chladiacich a klimatizačných zariadeniach a tepelných čerpadlách, ako hnacie plyny pre peny, ako rozpúšťadlá a v hasiacich prístrojoch a aerosóloch.

Zatiaľ čo emisie iných F-plynov (PFC a SF₆) sa od roku 1990 znížili, F-plyny stále predstavujú 2,7 % všetkých emisií skleníkových plynov v EÚ. EÚ prijala prostredníctvom nariadenia o fluórovaných skleníkových plynoch kroky na zníženie emisií tohto typu plynov (pozri oddiel 5.4).

3.2. Plnenie rozhodnutia o spoločnom úsilí členskými štátmi

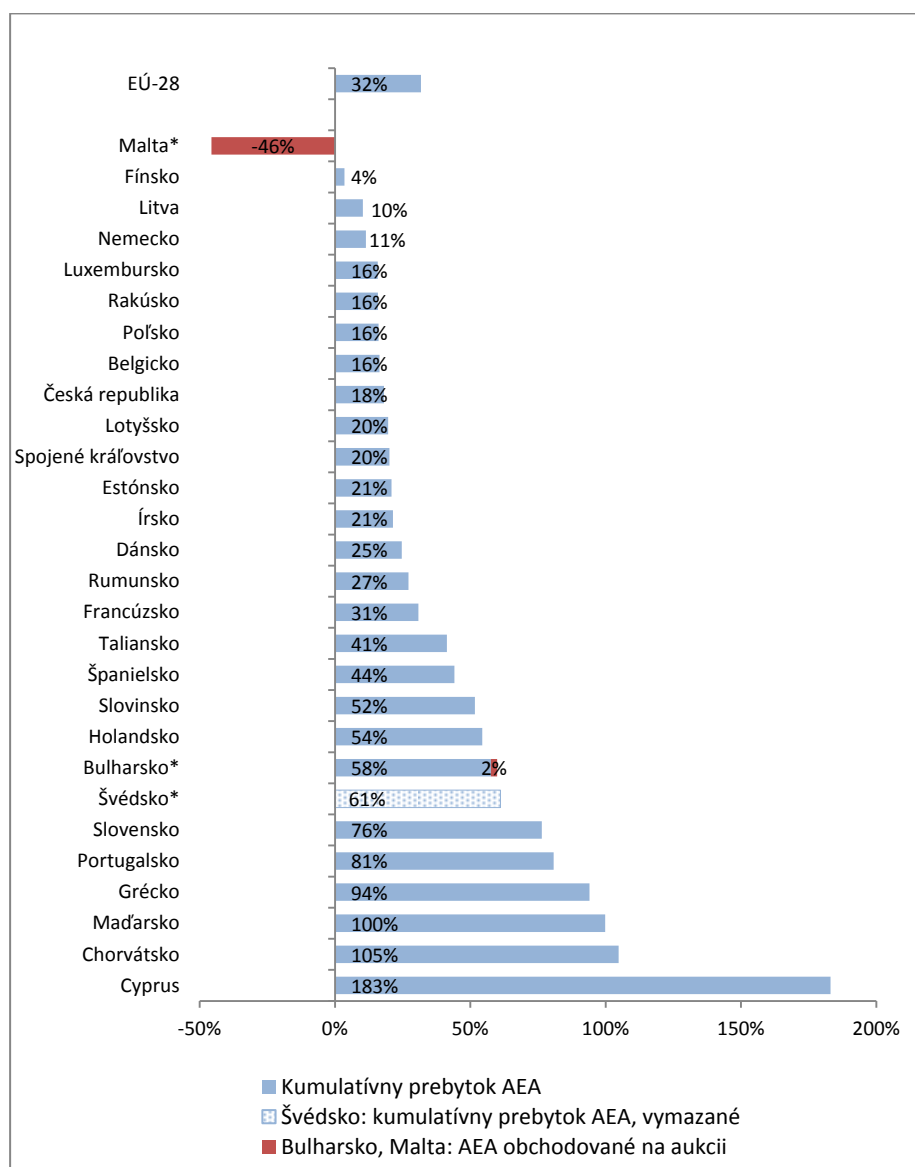
Všetkých 28 členských štátov splnilo v rokoch 2013 až 2015 svoje povinnosti v rámci rozhodnutia o spoločnom úsilí. **Malta** v každom z predmetných rokov svoje ročne pridelené emisné kvóty (AEA) prekročila, schodok však vykryla nákupom AEA z Bulharska. **Švédsko** svoje pridely nevyčerpal v plnej výške a prebytočné AEA zrušilo, aby zvýšilo environmentálnu integritu systému ako celku. Všetky ostatné členské štáty si svoje prebytočné pridely preniesli na použitie v ďalších rokoch. Na plnenie povinností v rámci

¹³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-18-3846_sk.htm.

rozhodnutia o spoločnom úsilí neboli použité žiadne medzinárodné kredity z mechanizmu čistého rozvoja (CDM) ani zo spoločného plnenia.

Cyklus plnenia povinností za rok 2016 stále prebieha. **Malta, Fínsko, Poľsko, Írsko, Nemecko a Belgicko** prekročili svoje AEA a na splnenie svojich povinností budú musieť využiť mechanizmus flexibility. V prípade Belgicka, Fínska, Nemecka, Írska a Poľska sa tak stalo po prvýkrát a môžu použiť prebytočné AEA prenesené z predchádzajúcich rokov. Malta prekračuje svoje AEA každoročne od roku 2013 a bude si musieť kúpiť AEA od iných členských štátov alebo využiť medzinárodné kredity z projektov.

Kumulatívny prebytok ročne pridelených emisných kvót pre jednotlivé členské štáty na roky 2013 – 2016 je znázornený na obrázku 5.

Obrázok 5: Kumulatívny prebytok ročne pridelených emisných kvót na roky 2013 až 2016 ako percentuálny podiel emisií v roku 2005.

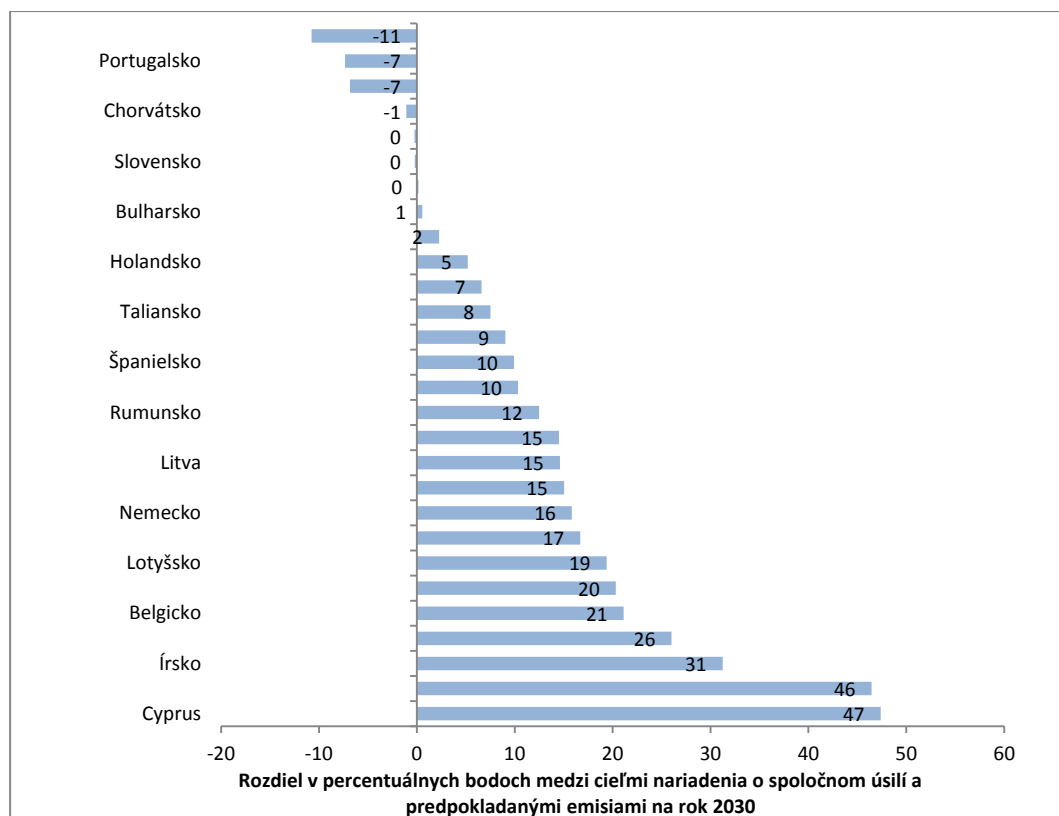
Z predbežných údajov za rok 2017 vyplýva, že emisie väčšiny členských štátov boli nižšie ako ich AEA. V deviatich prípadoch (**Grécko, Slovensko, Chorvátsko, Rumunsko,**

Maďarsko, Portugalsko, Švédsko, Holandsko a Slovinsko) boli emisie nižšie najmenej o 10 percentuálnych bodov¹⁴.

Odhaduje sa, že **Malta, Nemecko, Írsko, Rakúsko, Cyprus, Poľsko a Fínsko** prekročili svoje AEA, rovnako tak ako Bulharsko, Estónsko a Litva, ale menej než o 1 percentuálny bod (podľa predbežných údajov).

3.3. Vývoj do roku 2020 a do roku 2030

V novom nariadení o riadení energetickej únie (pozri oddiel 5.3) sa od členských štátov vyžaduje, aby vypracovali národné plány v oblasti energetiky a klímy, v ktorých stanovia svoje politiky a opatrenia na obdobie do roku 2030. Tri členské štáty (Maďarsko, Portugalsko a Grécko) odhadujú, že na základe súčasných opatrení prekročia svoje ciele na rok 2030 a ďalších päť krajín sa k dosiahnutiu tohto cieľa blíži. To znamená, že väčšina ostatných bude musieť svoje úsilie zvýšiť. Na obrázku 6 je znázornený rozdiel medzi predpokladanými emisiami a cieľmi nariadenia o spoločnom úsilí na rok 2030.

Obrázok 6: Rozdiely medzi cieľmi nariadenia o spoločnom úsilí a predpokladanými emisiami na rok 2030 (v percentuálnych bodoch)¹⁵. (Záporné hodnoty označujú prekročenie cieľov, kladné hodnoty označujú schodok).

Očakáva sa, že väčšina členských štátov splní ciele stanovené v rozhodnutí o spoločnom úsilí na rok 2020, ale (podľa vnútroštátnych prognóz) ôsmim štátom sa to zrejme nepodarí: **Írsko**

¹⁴ Percentuálne body predstavujú rozdiel medzi emisiami a AEA vyjadrený ako percentuálna zmena oproti emisiám zo základného roku 2005.

¹⁵ Ciele nariadenia o spoločnom úsilí a predpokladané emisie vyjadrené ako percentuálna zmena oproti emisiám zo základného roku 2005.

predpokladá, že jeho výsledky budú za stanoveným cieľom zaostávať o 20 percentuálnych bodov, v prípade **Cypru** to bude pravdepodobne 12 percentuálnych bodov a v prípade **Malty** 11 percentuálnych bodov. Svoje ciele nesplní pravdepodobne ani **Belgicko, Nemecko, Luxembursko, Rakúsko a Fínsko**, ale o menej percentuálnych bodov.

Cyprus predpokladá, že za svojimi cieľmi na roky 2020 a 2030 pravdepodobne zaostane o viac percentuálnych bodov. Ako je znázornené na obrázku 6, Cyprus predpokladá, že pri súčasných opatreniach zaostane za splnením svojho cieľa na rok 2030 o 47 percentuálnych bodov. Predpokladá však, že zavedením dodatočných opatrení sa tento rozdiel môže znížiť na 17 percentuálnych bodov. Obavy vyvolávajú najmä emisie z dopravy, pretože sa zvyšujú.

Aj **Malta** predpokladá, že za oboma cieľmi pravdepodobne zaostane o vysoké percento. Okrem nárastu emisií z cestnej dopravy prudko stúpajú aj emisie HFC, a to najmä pre zvýšený dopyt po klimatizácii. V máji 2018 bola Malte v rámci ročného cyklu európskeho semestra pre hospodársku koordináciu adresovaná výzva, aby stanovila ciele a zaviedla opatrenia, ktoré by do roku 2025 podstatne znížili preťaženie v doprave a emisie skleníkových plynov z dopravy, a aby umožnila pravidelné monitorovanie pokroku.

Írsko predpokladá, že pri súčasných opatreniach svoje ciele na roky 2020 a 2030 nesplní. Prenieslo si síce svoje prebytočné pridelené kvóty z obdobia 2013 – 2015, ale neočakáva sa, že tým dokáže pokryť schodok v rokoch 2016 – 2020. Výrazne sa zvýšili najmä emisie z dopravy a predpokladá sa, že tento nárast bude pokračovať až do roku 2025. V rámci európskeho semestra na rok 2018 sa Írsku odporučilo, aby zabezpečilo účinné vykonávanie národného plánu rozvoja, okrem iného z hľadiska čistej energie, dopravy a bývania.

Aj **Belgicko a Luxembursko** predpokladajú, že pri súčasných opatreniach nesplnia ani jeden zo svojich cieľov. V rámci európskeho semestra sa Belgicku odporučilo, aby investovalo do novej alebo existujúcej dopravnej infraštruktúry a zvýšilo stimuly na využívanie hromadnej a nízkoemisnej dopravy.

V Luxembursku pochádza približne polovica emisií skleníkových plynov z cestnej dopravy. V rámci európskeho semestra sa zdôraznilo, že luxemburské dane z pohonných hmôt patria k najnižším v EÚ a že najnaliehavejšou výzvou je dokončenie a modernizácia železničnej infraštruktúry.

Rovnako aj **Estónsko, Lotyšsko, Fínsko, Nemecko, Dánsko, Litva, Rakúsko, Rumunsko, Poľsko a Španielsko** predpokladajú, že pri súčasných politikách zaostanú za splnením svojich cieľov na rok 2030 o viac ako 10 percentuálnych bodov. Očakáva sa, že všetky členské štáty, ktoré predpokladajú, že ciele na rok 2030 nesplnia, vo svojich národných plánoch v oblasti energetiky a klímy (v súlade s nariadením o riadení energetickej únie) uvedú, akým spôsobom sa budú snažiť tieto svoje povinnosti splniť, a to najmä prostredníctvom nových alebo posilnených politík a opatrení.

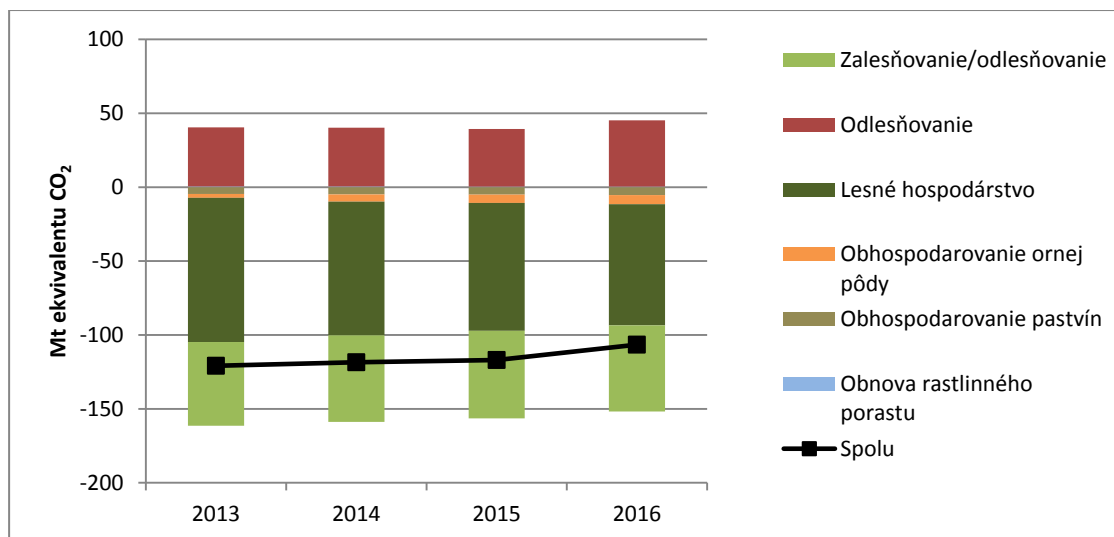
4. Využívanie pôdy, zmeny vo využívaní pôdy a lesné hospodárstvo

V máji 2018 prijala EÚ **nariadenie o LULUCF**¹⁶, ktorým sa emisie a odstraňovanie skleníkových plynov z využívania pôdy začleňujú do rámca politik v oblasti klímy a energetiky na rok 2030. Je to v súlade s Parížskou dohodou, ktorá poukazuje na rozhodujúcu úlohu využívania pôdy pri dosahovaní dlhodobých cieľov v oblasti zmiernenia zmeny klímy.

V nariadení o LULUCF sa stanovuje záväzok EÚ na obdobie rokov 2021 – 2030, ktorý by mal viesť k nulovým emisiám z oblastí spadajúcich do pôsobnosti nariadenia. Do rozsahu pôsobnosti spadajú všetky obhospodarované plochy vrátane lesnej pôdy, ornej pôdy, trávnych porastov a (do roku 2026) mokradí. Nariadenie zjednodušuje a modernizuje metodiku systému započítavania podľa Kjótskeho protokolu a rozhodnutia 529/2013/EÚ. Takisto sa ním zavádza nový proces riadenia EÚ zameraný na monitorovanie spôsobu, akým členské štáty vypočítavajú emisie a odstránené množstvá skleníkových plynov z lesníckych činností.

V súčasnosti pôdy v EÚ viac emisií ukladajú než vydávajú, a nariadenie o LULUCF sa zameriava na vytváranie stimulov, ktoré by mali túto situáciu aspoň zachovať. V nariadení sa vyžaduje, aby každý členský štát zabezpečil, že započítaný podiel emisií z využívania pôdy bude v plnej miere kompenzovaný rovnocenným odstránením CO₂ z atmosféry prostredníctvom opatrení v danom odvetví. Toto tzv. pravidlo nulového dlhu znamená, že členské štáty musia vyrovnať emisie z odlesňovania napríklad rovnocenným odstránením uhlíka vplyvom zalesňovania plôch alebo zlepšením udržateľného obhospodarovania existujúcich lesov. Pravidlá umožňujú členským štátom určitú flexibilitu, napr. ak má členský štát čisté odstránené emisie z využívania pôdy a z lesného hospodárstva, bude môcť presunúť tieto množstvá do iných členských štátov, a tak im pomôcť splniť pravidlo nulového dlhu. Podobne môžu členské štáty kompenzovať akýkoľvek schodok v odvetví LULUCF ročne pridelenými emisnými kvótami, ktoré dostanú na základe nariadenia o spoločnom úsilí.

¹⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/841 o začlenení emisií a odstraňovania skleníkových plynov z využívania pôdy, zo zmien vo využívaní pôdy a z lesného hospodárstva do rámca politik v oblasti klímy a energetiky na rok 2030, ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 525/2013 a rozhodnutie č. 529/2013/EÚ (Ú. v. EÚ L 156, 19.6.2018, s. 1).

Obrázok 7: Predbežne započítané emisie a záchyty v prípade činností nahlasovaných podľa Kjótskeho protokolu v druhom záväznom období, EÚ-28. (Kredity pre lesné hospodárstvo sú obmedzené a prezentované ako ročné priemery, ak celkové kredity pre lesné hospodárstvo v posudzovanom období presahujú simulovaný strop za rovnaké obdobie.)

Členské štáty už tento záväzok čiastočne prijali samostatne pre druhé záväzné obdobie v rámci Kjótskeho protokolu (2013 – 2020). „**Nahlásené množstvá**“, ktoré EÚ uviedla podľa protokolu na obdobie rokov 2013 – 2016 (t. j. celkové emisie a záchyty za každú činnosť) predstavujú priemernú ročnú úroveň odstránenia záchytmi -384,4 Mt ekvivalentu CO₂. „**Zaúčtované debety a kredity**“ na jednotlivé aktivity za rovnaké obdobie predstavujú priemernú úroveň odstránenia záchytmi -115,7 Mt ekvivalentu CO₂.¹⁷ Nahlásené čisté odstránené emisie sa znížili z -394,4 na -366,4 Mt ekvivalentu CO₂ a zaúčtované čisté kredity z -120,9 na -106,5 Mt ekvivalentu CO₂. Tieto množstvá pre EÚ zahŕňajú „zvolené činnosti“ v rámci Kjótskeho protokolu: sedem členských štátov si zvolilo obhospodarovanie ornej pôdy, šesť členských štátov si zvolilo obhospodarovanie pastvín, jeden členský štát sa rozhodol pre obnovu rastlinného porastu a jeden si zvolil odvodňovanie a opätovné zavlažovanie mokradí, ale ešte musí poskytnúť vyčíslenie.

Inventúry emisií skleníkových plynov a ich zaúčtovanie na úrovni členských štátov vykazujú jasné vzorce, aj keď sú tieto údaje predbežné a na konci účtovného obdobia v roku 2020 budú upravené podľa pravidiel pre LULUCF. Dánsko a Írsko vykazujú čisté nahlásené emisie, najmä v dôsledku vysokých emisií z obhospodarovania ornej pôdy (Dánsko) a obhospodarovania pastvín (Írsko). Podľa účtovných pravidiel pre druhé záväzné obdobie Kjótskeho protokolu vykazujú Belgicko, Bulharsko, Cyprus, Fínsko, Lotyšsko a Holandsko v tomto predbežnom účtovnom období čisté debety. Chorvátsko, Estónsko, Nemecko a Litva vykazujú narastajúce kredity, zatiaľ čo v prípade Grécka a Portugalska dochádza k ich poklesu. V prípade Belgicka, Bulharska a Fínska debety klesajú. Rakúsko, Holandsko, Rumunsko, Slovensko a Slovinsko nevykazujú žiadne osobitné trendy. Zvrátenie trendov pri kreditoch, ktoré najprv narastali a potom klesali, bolo zaznamenané v prípade Dánska, Francúzska, Maďarska, Talianska, Španielska, Švédska a Spojeného kráľovstva. Írsko a

¹⁷ Rozdiely medzi „nahlásenými“ emisiami a odstránenými emisiami a „zaúčtovanými“ debetmi a kreditmi podľa Kjótskeho protokolu sú vysvetlené v pracovnom dokumente útvarov Komisie, ktorý je pripojený k tejto správe.

Luxembursko vykazuje najprv klesajúci trend a následne stúpajúci trend v oblasti kreditov. Ostatné krajiny vykazujú variabilnejšie účtovné výsledky s ojedinelými javmi, ktoré pravdepodobne súvisia s priebežným vývojom (alebo dokonca uplatňovaním) účtovných metód Kjótskeho protokolu¹⁸.

Aj keď na úrovni EÚ možno pozorovať určité všeobecné faktory alebo trendy, napríklad pokračujúci pokles obsahu organického uhlíka v obhospodarovanej pôde, v podstate až teraz sa na preskúmanie príčinných vzťahov s politikami LULUCF navrhovanými na začiatku obdobia začínajú používať inventúry a účtovné evidencie. Na základe preskúmania systémov a odhadov, ktoré prebieha v súlade s rozhodnutím 529/2013, bude potrebné aktualizovať predovšetkým niektoré metódy odhadov.

5. Vypracovanie právnych predpisov EÚ

V priebehu uplynulého roka prijala EÚ niekoľko legislatívnych krokov, ktoré pomôžu znížiť emisie skleníkových plynov. Okrem revízie systému ETS, nového nariadenia o spoločnom úsilí a nariadenia LULUCF (pozri oddiely 2 až 4) došlo k významnému vývoju aj v oblastiach cestnej dopravy, energetiky a pri riadení energetickej únie.

5.1. Cestná doprava

V priebehu posledných dvoch rokov prijala Komisia tri komplexné balíky opatrení týkajúcich sa mobility, ktorých cieľom je najmä znížiť emisie z cestnej dopravy a zaviesť európsku stratégiu pre nízkoemisnú mobilitu¹⁹.

Komisia predložila legislatívny návrh, ktorým sa na obdobie po roku 2020 stanovujú nové emisné normy CO₂ pre **osobné automobily a ľahké úžitkové vozidlá**²⁰ v EÚ. Priemerné emisie z nových osobných automobilov a ľahkých úžitkových vozidiel budú musieť byť do roku 2025 o 15 % nižšie a v roku 2030 o 30 % nižšie, než boli v roku 2021.

Komisia okrem toho predložila vôbec prvé emisné normy CO₂ pre nové **nákladné vozidlá**²¹. Emisie z nákladných vozidiel budú musieť byť do roku 2025 v priemere o 15 % nižšie, než boli v roku 2019. Do roku 2030 navrhla Komisia orientačný cieľ zníženia emisií aspoň o 30 % v porovnaní s rokom 2019. Táto iniciatíva je doplnkom nového nariadenia o monitorovaní a nahlasovaní emisií CO₂ a spotreby paliva nových ťažkých úžitkových vozidiel.

Komisia popri tom predložila komplexný akčný plán pre **batérie**²², ktorý umožní v Európe vytvoriť konkurencieschopný a udržateľný „ekosystém batérií“, a akčný plán celoeurópskeho zavádzania **infraštruktúry pre alternatívne palivá**²³.

¹⁸ Nahlásené emisie a odstránené emisie, ako aj zaúčtované debety a kredity pochádzajúce z LULUCF sú uvedené v pracovnom dokumente útvarov Komisie (podľa jednotlivých krajín).

¹⁹ https://ec.europa.eu/transport/themes/strategies/news/2016-07-20-decarbonisation_en.

²⁰ https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/proposal_en.

²¹ https://ec.europa.eu/clima/policies/transport/vehicles/heavy_en.

²² https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2018-05-17-europe-on-the-move-3_en.

V neposlednom rade navrhla Komisia aj **revíziu troch smerníc**:

- smernice o spoplatňovaní používania ciest²⁴ na podporu inteligentnejšieho spoplatňovania cestnej infraštruktúry;
- smernice o ekologických vozidlách²⁵ na podporu riešení čistej mobility v rámci verejného obstarávania a
- smernice o kombinovanej doprave²⁶ na podporu kombinovaného používania rôznych druhov nákladnej dopravy (napr. nákladných vozidiel a vlakov).

5.2. Energetická efektívnosť a energia z obnoviteľných zdrojov

Rada, Európsky parlament a Komisia dosiahli v júni 2018 predbežnú dohodu o:

- **smernici o energetickej efektívnosti**, ktorou sa pre EÚ na rok 2030 stanovuje nový cieľ energetickej efektívnosti na úrovni 32,5 %, s doložkou o jeho revízii smerom nahor do roku 2023. Povinnosť ročných úspor energie sa touto smernicou predlžuje aj na obdobie po roku 2020 a
- **smernici o energii z obnoviteľných zdrojov**, ktorou sa na rok 2030 stanovuje nový záväzný cieľ týkajúci sa obnoviteľnej energie na úrovni 32 % vrátane doložky o revízii cieľovej úrovne EÚ smerom nahor do roku 2023. Zlepšuje sa ňou aj navrhovanie a stabilita systémov podpory pre obnoviteľné zdroje energie; zabezpečuje skutočné zefektívnenie a zníženie administratívnych postupov; zvyšuje rozsah cieľov v odvetviach dopravy a vykurovania/chladenia a pridávajú sa nové kritériá udržateľnosti pre lesnú biomasu, ktorých cieľom je minimalizovať riziká používania neudržateľných východiskových surovín na výrobu energie v EÚ.

Revidovaná **smernica o energetickej hospodárnosti budov** prijatá v máji 2018 zahŕňa opatrenia, ktoré urýchlia mieru obnovy budov na energeticky efektívnejšie systémy a zlepšia energetickú hospodárnosť nových budov, vďaka čomu sa tieto budovy stanú inteligentnejšími.

5.3. Riadenie energetickej únie

V júni 2018 dosiahli Rada, Európsky parlament a Komisia predbežnú dohodu aj o nariadení o riadení energetickej únie. Nový systém riadenia pomôže zabezpečiť, aby EÚ a členské štáty dosiahli svoje ciele na rok 2030 v oblasti znižovania emisií skleníkových plynov, obnoviteľných zdrojov energie a energetickej efektívnosti.

Členské štáty pripravujú národné plány v oblasti energetiky a klímy na roky 2021 – 2030 a budú predkladať správy o svojom pokroku pri plnení týchto plánov (väčšinou každé dva roky), pričom Komisia bude monitorovať pokrok EÚ ako celku. EÚ a členské štáty pripravujú aj dlhodobé stratégie na obdobie minimálne 30 rokov po roku 2020.

²³ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-1053_en.htm.

²⁴ https://ec.europa.eu/transport/modes/road/news/2017-05-31-europe-on-the-move_sk.

²⁵ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_sk.htm.

²⁶ http://europa.eu/rapid/press-release_IP-17-4242_sk.htm.

Nariadenie bude zahŕňať súčasný mechanizmus EÚ na monitorovanie a podávanie správ v oblasti klímy a bude ho aktualizovať v súlade s požiadavkami Parížskej dohody na transparentnosť.

5.4. Nariadenie o fluórovaných skleníkových plynoch

V nariadení o fluórovaných skleníkových plynoch²⁷ sa stanovuje celouňijné postupné znižovanie emisií HFC od roku 2015 a ďalšie opatrenia zamerané na emisie fluórovaných skleníkových plynov s cieľom znížiť tieto emisie do roku 2030 o približne 80 % v porovnaní s rokom 2014.

Z údajov za rok 2016 nahlásených v súlade s uvedeným nariadením vyplýva, že ponuka fluórovaných skleníkových plynov sa znížila o 2 %, pokiaľ ide o dosah na klímu (ekvivalent CO₂), ale z hľadiska objemu sa zvýšila o 2 %. Cieľ stanovený v rámci znižovania HFC pre maximálnu prípustnú ponuku bol prekročený o 4 %²⁸. Odráža to posun smerom k plynom s nižším potenciálom globálneho otepľovania a ukazuje, že nariadenie sa účinne podieľa na znižovaní emisií fluórovaných skleníkových plynov.

Pokiaľ ide o vykonávanie uvedeného nariadenia, Komisia v roku 2017 prijala správy, v ktorých posúdila požiadavku na rok 2022 vyhýbať sa používaniu HFC s vysokým potenciálom globálneho otepľovania v niektorých komerčných chladiacich systémoch²⁹ a posúdila aj metódu prideľovania kvót pre postupné vyradovanie HFC³⁰.

5.5. Obehové hospodárstvo

Prechod na obehové hospodárstvo je významným príspevkom k znižovaniu emisií CO₂. Jeden z najnovších výsledkov akčného plánu EÚ pre obehové hospodárstvo³¹ – stratégia EÚ pre plasty v obehovom hospodárstve³² – vytvára rámec na zefektívnenie opätovného používania a recyklácie plastov a na zvýšenie dopytu po recyklovaných plastoch. Prispieje sa tým k zníženiu emisií CO₂ z výroby plastov a spaľovania plastového odpadu.

Výrazné zníženie emisií skleníkových plynov by sa mohlo dosiahnuť aj vďaka vykonávaniu nedávno prijatých právnych predpisov o odpade. Môže to napríklad pomôcť pri znižovaní emisií pochádzajúcich z potravinového odpadu, pretože v nových právnych predpisoch je zahrnutý aj vývoj metodiky na kvantitatívne posudzovanie potravinového odpadu.

²⁷ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 517/2014 zo 16. apríla 2014 o fluórovaných skleníkových plynoch, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 842/2006 (Ú. v. EÚ L 150, 20.5.2014, s. 195).

²⁸ *Fluórované skleníkové plyny 2017 – údaje zaznamenané podnikmi, ktoré sa týkajú výroby, dovozu, vývozu, výroby a zneškodňovania fluórovaných skleníkových plynov v Európskej únii, 2007 – 2016*, Európska environmentálna agentúra.

²⁹ COM(2017) 5230 final zo 4. augusta 2017.

³⁰ COM(2017) 377 final z 13. júla 2017.

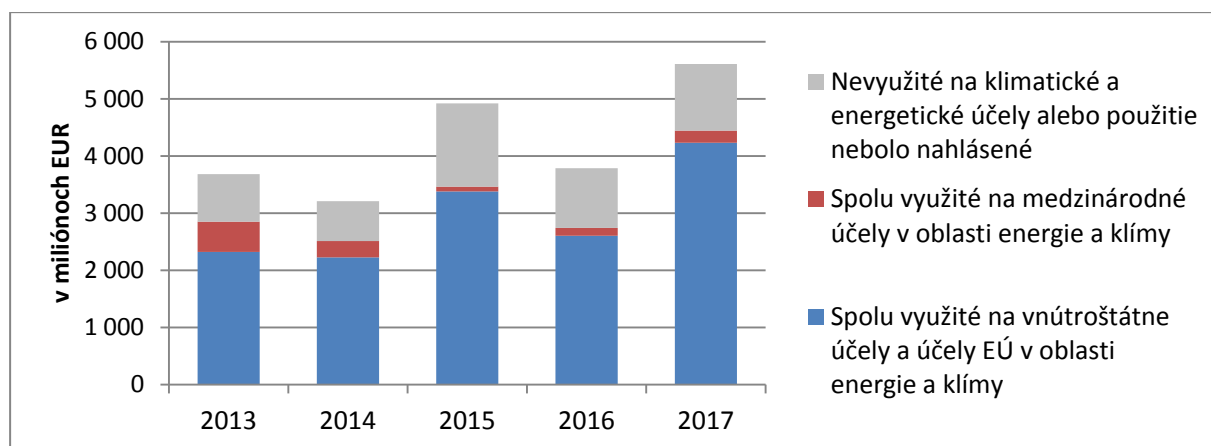
³¹ KOM/2015/0614 v konečnom znení.

³² KOM/2018/028 v konečnom znení.

6. Financovanie opatrení v oblasti zmeny klímy

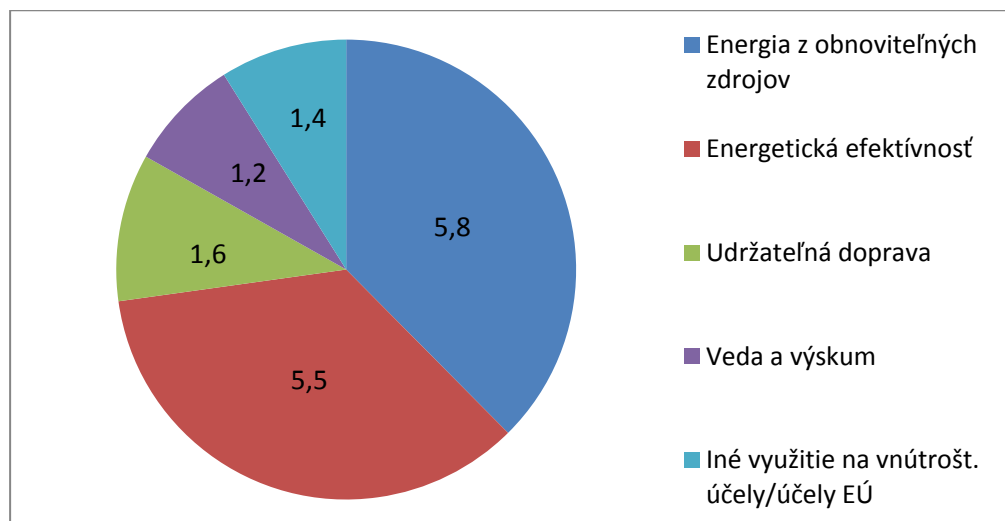
6.1. Príjmy z aukcií kvót EU ETS

V roku 2017 zarobili členské štáty na aukciách kvót EU ETS 5,6 miliardy EUR, čo je o 1,8 miliardy viac ako v roku 2016. Približne 80 % týchto príjmov z rokov 2013 – 2017 sa použilo alebo sa plánuje použiť na klimatické a energetické účely. Členské štáty uviedli, že väčšina týchto príjmov sa použije na vnútroštátne účely a na účely EÚ.

Obrázok 8: Použitie príjmov z aukcií kvót ETS v rokoch 2013 – 2017 (v miliónoch EUR).

Z príjmov, ktoré sa využívajú na vnútroštátne účely, bola najväčšia časť vynaložená na energiu z obnoviteľných zdrojov, energetickú efektívnosť a udržateľnú dopravu.

Obrázok 9: Použitie príjmov z aukcií kvót ETS na vnútroštátne účely v rokoch 2013 – 2017 (v miliardách EUR).

6.2. Program LIFE

Program LIFE je finančný nástroj EÚ pre opatrenia v oblasti životného prostredia a klímy, spolufinancujú sa z neho projekty s európskou pridanou hodnotou. Celkový rozpočet na financovanie projektov v rokoch 2014 – 2017 predstavuje 1,1 mld. EUR v rámci podprogramu Životné prostredie a 0,36 mld. EUR v rámci podprogramu Ochrana klímy.

Opatreniami na ochranu klímy v rámci programu LIFE sa podporujú projekty na zmiernenie zmeny klímy a prispôsobenie sa tejto zmene, ako aj riadenie a informácie v oblasti klímy. Finančné prostriedky boli pridelené prijímateľom z 23 členských štátov, pričom najviac prostriedkov získali Taliansko a Španielsko.

V rámci projektu LIFE HEROTILE boli vyvinuté inovačné typy strešnej krytiny schopné zvýšiť ventilačný účinok strešnej membrány, a tým zlepšiť energetickú výkonnosť budov. Zámkové škridly na terakotovom povrchu umožňujú prístup vzduchu, ale neprepustia dážď.

V závislosti od počasia môže pridaná ventilácia znížiť množstvo energie potrebnej na udržanie chladného a komfortného prostredia v obytných priestoroch, a to najmä v stredozemskom regióne, kde zmena klímy vyháňa teploty do nových extrémov. Uhlíková stopa chladenia budov sa v porovnaní so štandardnou sedlovou strechou zníži približne o 50 %. Škridly budú čoskoro uvedené na trh.

Projekt získal prostredníctvom programu LIFE 1,4 milióna EUR z finančných prostriedkov EÚ.

6.3. Program NER 300

Program NER 300 (rezerva pre nových účastníkov) patrí k celosvetovo najväčším programom financovania inovačných demonštračných projektov v oblasti výroby nízkouhlíkovej energie. Približne 39 projektov v oblasti energie z obnoviteľných zdrojov a zachytávania a ukladania oxidu uhličitého z 20 rôznych členských štátov získalo finančné prostriedky v objeme 2,1 miliardy EUR, a to prostredníctvom aukcie 300 miliónov kvót ETS.

Šesť projektov je už v prevádzke a 11 dosiahlo fázu konečného investičného rozhodnutia. Projekty v prevádzke predstavujú celkové investície vo výške 2,463 miliardy EUR, z programu NER 300 bolo pridelených 260 miliónov EUR. Ročne sa vďaka nim vyrobí 3,1 TWh ekvivalentu energie z obnoviteľných zdrojov, čo vedie k ročným úsporám vo výške 1,3 Mt CO₂.

Po revízii smernice o EU ETS sa vytvorí inovačný fond, ktorý by mal podľa plánov začať fungovať v roku 2020. Bude vychádzať zo skúseností z existujúceho programu NER 300, bude však mať širší rozsah pôsobnosti.

Nordsee One je projekt veternej energie v pobrežných vodách s výkonom 332 MW, ktorý bol vybudovaný v období od decembra 2015 do decembra 2017. Je jedným z prvých projektov, v ktorom sa podarilo sprevádzkovať veternú turbínu s výkonom 6 MW s jedným obrovským článkom. Turbíny sú vybavené rôznymi inovačnými prvkami vrátane silnejších ložísk a lopatiek na lepšie využitie vetra, a tým aj na zvýšenie výroby energie. Cieľom projektu je dodávať energiu približne 400 000 domácnostiam počas najmenej 25 rokov.

Z programu NER 300 získal tento projekt 70 miliónov EUR.

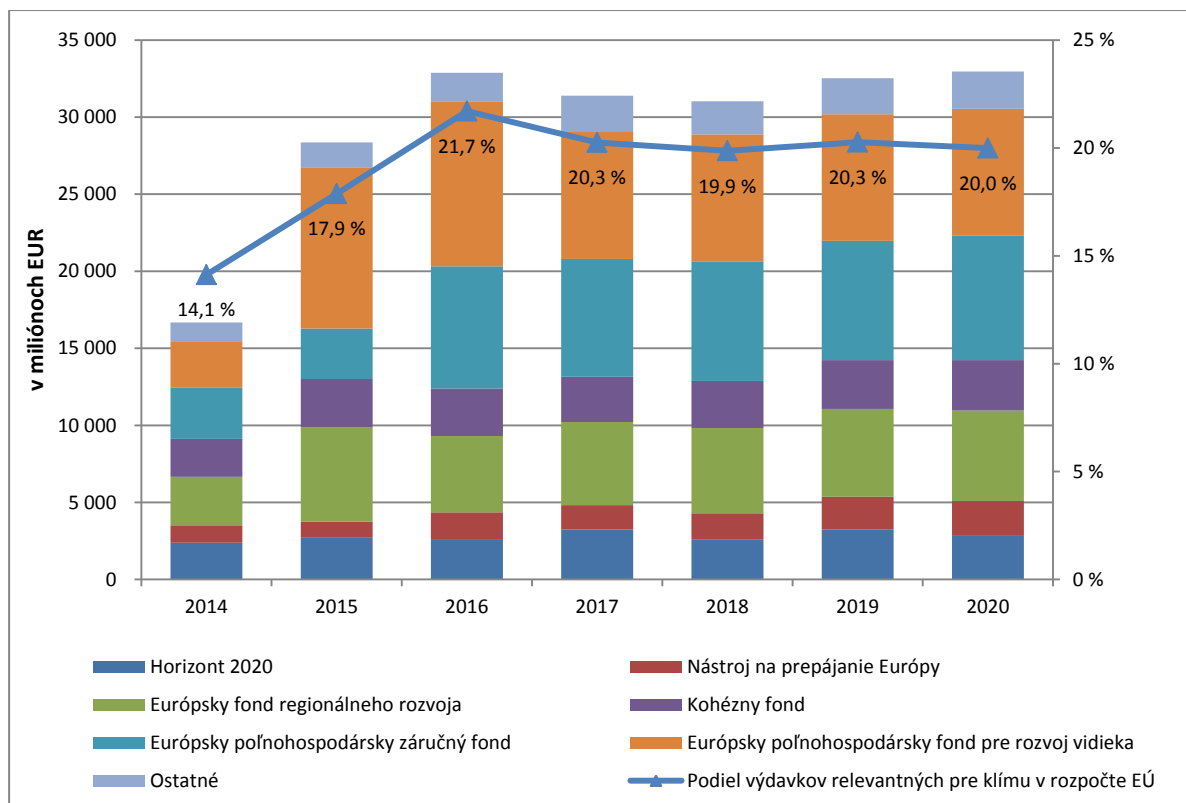
6.4. Zohľadnenie politík v oblasti zmeny klímy v rozpočte EÚ

EÚ sa zaviazala vynaložiť v rokoch 2014 – 2020 v priemere aspoň 20 % svojho rozpočtu na výdavky súvisiace s klímou. Z najnovších dostupných údajov vyplýva, že v roku 2017 predstavovali tieto výdavky 20,1 % rozpočtu³³. Podľa rozpočtového trendu by sa v súčasnom viacročnom finančnom rámci malo na tieto účely vynaložiť v priemere 206 miliárd EUR (19,3 % rozpočtu).

Na základe tohto úspechu Komisia 2. mája 2018 navrhla ambicióznejší cieľ, podľa ktorého by v ďalšom viacročnom finančnom rámci (2021 – 2027) mali výdavky prispievajúce k plneniu cieľov v oblasti klímy dosiahnuť 25 % všetkých výdavkov.³⁴

³³ SEC(2018) 250; http://ec.europa.eu/budget/biblio/documents/2019/2019_en.cfm

³⁴ https://ec.europa.eu/commission/publications/factsheets-long-term-budget-proposals_sk.

Obrázok 10: Výdavky z rozpočtu EÚ na roky 2014 – 2020 súvisiace s klímou (v mil. EUR).

7. Adaptácia na zmenu klímy

V rámci stratégie EÚ pre adaptáciu na zmenu klímy, ktorá bola prijatá v roku 2013, aby členské štáty pripravila na súčasné a budúce vplyvy zmeny klímy, sa dosiahol značný pokrok:

- ✓ národnú stratégiu pre adaptáciu na zmenu klímy už prijalo 25 členských štátov³⁵;
- ✓ opatrenia v oblasti klímy boli začlenené do nástrojov financovania EÚ a
- ✓ adaptácia na ňu je teraz v plnej miere začlenená aj do Dohovoru primátorov a starostov, čiže viac ako 1 000 miest v Európe sa zaviazalo zvýšiť svoju odolnosť a 40 % miest s viac než 150 000 obyvateľmi už plány na adaptáciu prijalo.

Stratégia prešla dôkladným hodnotením, v ktorom sa dospelo k záveru, že stratégia má aj naďalej prioritný význam a je v súlade s politikami na iných úrovniach riadenia, hoci je jej prepojenosť s medzinárodnými problematikami menej výrazná. Z kombinácie kvalitatívneho a kvantitatívneho posúdenia vyplynulo, že stratégia je účinná, aj keď je potrebné urobiť viac pri:

- vykonávaní a monitorovaní národných stratégií;
- podpore miestnych opatrení a adaptácie založenej na ekosystémoch;
- prekonávaní nedostatkov v oblasti nových poznatkov;

³⁵ Lotyšsko, Chorvátsko a Bulharsko na svojich stratégiách stále pracujú.

- dokončení procesu jej začleňovania do politik EÚ, a to aj vzhľadom na politiku týkajúcu sa znižovania rizika katastrof, obchodnú, námornú a rybársku politiku či politiku verejného zdravia;
- riešení územných a sociálnych rozdielov v zraniteľnosti voči zmene klímy a
- podpore využívania poistenia a finančných nástrojov v oblasti adaptácie.

Zdá sa, že stratégia je účinná, administratívne náklady vytvára len Komisia a prináša jasnú pridanú hodnotu na úrovni EÚ.

Projekt LIFE@Urban Roofs motivuje developerské spoločnosti a vlastníkov budov k tomu, aby investovali do adaptácie na zmenu klímy. Tento nový prístup považuje miestnu samosprávu za aktéra, ktorý pôsobí ako stimulátor a sprostredkovateľ. Projekt podporuje využívanie multifunkčných striech, ktoré majú pre majiteľov nehnuteľností väčšie výhody než tradičné zelené strechy. Tie budú kombináciou viacerých druhov infraštruktúry: zelenej (na zníženie efektu mestských „tepelných ostrovov“ a podporu biodiverzity), modrej (zásobáreň vody), žltej (výroba energie) a červenej (spoločenské využitie).

Projekt získal prostredníctvom programu LIFE 3,3 milióna EUR z finančných prostriedkov EÚ.

8. Medzinárodná spolupráca v oblasti klímy

8.1. Opatrenia na celosvetovej úrovni

V Parížskej dohode prijali krajiny záväzky v oblasti zmierňovania klímy („vnútroštátne stanovené príspevky“) na obdobie do roku 2030. Dosiahnutie cieľov vnútroštátne stanovených príspevkov³⁶ by viedlo k obmedzeniu globálnych emisií na úroveň 51 Gt ekvivalentu CO₂ ročne (53 Gt ekvivalentu CO₂ bez emisií CO₂ odstránených záchytmí) už v roku 2025, čo by viedlo k zvýšeniu teploty o približne 3 °C³⁷.

Zatiaľ čo EÚ stanovila svoje ciele na rok 2030 v súlade s úsilím obmedziť nárast teploty maximálne o 2 °C a bude mať pravdepodobne i naďalej najnižšiu intenzitu emisií

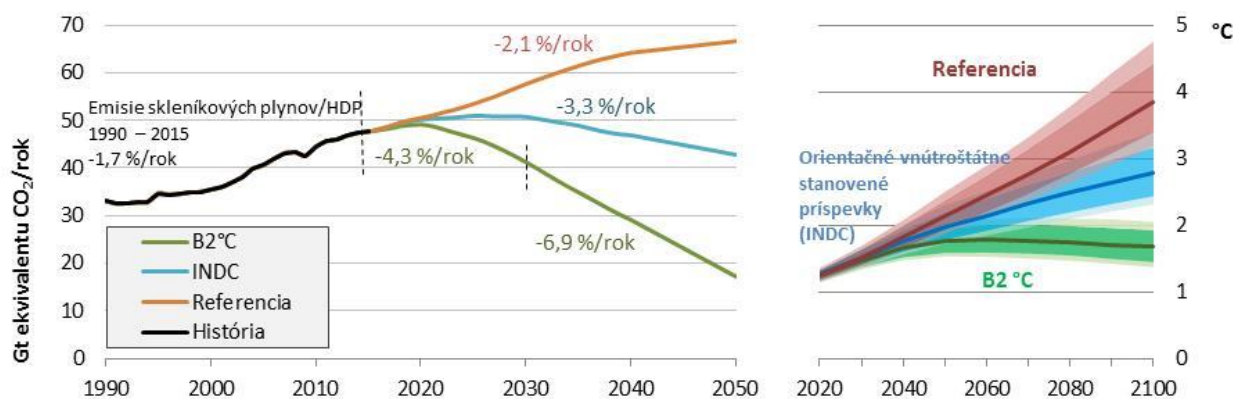
³⁶ V tom sú zahrnuté podmienené a nepodmienené záväzky a plnenie vnútroštátne stanovených príspevkov USA.

³⁷ Spoločné výskumné centrum Európskej komisie,
[http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC107944/kjna28798enn\(1\).pdf](http://publications.jrc.ec.europa.eu/repository/bitstream/JRC107944/kjna28798enn(1).pdf).

skleníkových plynov na HDP v rámci krajín G20 do roku 2030³⁸, ostatné krajiny, najmä tie, ktorých emisie skleníkových plynov naďalej rastú, budú musieť svoje emisie uhlíka znižovať rýchlejšie, aby sa nárast teploty skutočne obmedzil na menej než 2 °C (alebo 1,5 °C).

Prvým míľnikom v boji proti zmene klímy je lehota stanovená na rok 2020 na splnenie „záväzkov z Cancúnu“ (prijatých na konferencii o zmene klímy v Cancúne v roku 2010). Podľa *Správy UNEP za rok 2017 o medzerách v oblasti emisií*³⁹ sú krajiny G20 (ktoré vytvárajú približne tri štvrtiny globálnych emisií skleníkových plynov) na dobrej ceste ku kolektívnemu dosiahnutiu týchto strednodobých záväzkov. EÚ je na dobrej ceste k splneniu svojho záväzku bez akýchkoľvek medzinárodných kompenzácií, spolu s Čínou, Indiou a Japonskom. Podľa väčšiny odhadov sú na dobrej ceste aj Austrália, Brazília a Rusko.

Jednotlivé záväzky svedčia veľmi odlišnej úrovni úsilia o zmiernenie⁴⁰. Podľa komparatívnejšieho prístupu bola EÚ v rámci G20 hospodárstvom s najnižšou intenzitou emisií v roku 2012, keď jej emisie predstavovali 0,26 t ekvivalentu CO₂ na 1 000 USD⁴¹.

Obrázok 11: Celosvetové emisie (Gt ekvivalentu CO₂) a percentuálna zmena intenzity emisií na jednotku HDP (vľavo). Globálna priemerná zmena teploty (vpravo)⁴².

8.2. Letecká doprava

Rada Medzinárodnej organizácie civilného letectva (ICAO) s podporou všetkých zastúpených členských štátov EÚ prijala v júni 2018 normy a odporúčané postupy ako súčasť svojho systému kompenzácie a znižovania emisií uhlíka v medzinárodnej leteckej doprave (systém CORSIA). Cieľom systému CORSIA je stabilizovať emisie z medzinárodnej leteckej dopravy

³⁸ *Správa za rok 2016 o medzerách v oblasti emisií (Emissions gap report 2016): súhrnná správa UNEP:* <https://europa.eu/capacity4dev/unep/document/emissions-gap-report-2016-unep-synthesis-report>.

³⁹ <https://wedocs.unep.org/handle/20.500.11822/22070>.

⁴⁰ Cieľom EÚ je zníženie o 20 % v porovnaní s rokom 1990, Japonsko má cieľ zníženie o 3,8 % v porovnaní s úrovňou z roku 2005, Čína sa zaviazala znížiť do roku 2020 intenzitu emisií CO₂ o 40 – 45 %, zvýšiť podiel zalesnených plôch, ako aj podiel nefosílnych zdrojov v primárnej energetickej spotrebe a India si dala za cieľ znížiť intenzitu emisií (okrem poľnohospodárstva) o 20 – 25 % v porovnaní s rokom 2005.

⁴¹ Databáza emisií pre celosvetový atmosférický výskum (EDGAR); <http://edgar.jrc.ec.europa.eu/overview.php?v=CO2andGHG1970-2016&dst=GHGgdp&sort=des9>.

⁴² Analýza vychádzala z orientačných vnútroštátne stanovených príspevkov, teraz známych ako vnútroštátne stanovené príspevky. Zdroj: Kitous, A., Keramidias, K., Vandyck, T., Saveyn, B., Van Dingenen, R., Spadaro, J., Holland, M., Globálna prognóza v oblasti energetiky a klímy na rok 2017: Ako politiky v oblasti klímy zlepšujú kvalitu ovzdušia – celosvetové energetické trendy a vedľajšie prínosy Parížskej dohody, EUR 28798 EN, Úrad pre vydávanie publikácií Európskej únie, Luxemburg, 2017.

na úrovni z roku 2020. Účasť je počas prvých šiestich rokov dobrovoľná. EÚ a jej členské štáty sa aj naďalej zapájajú do úsilia ICAO zameraného na to, aby bol systém plne funkčný.

Od roku 2012 rieši EÚ problém s emisiami z leteckej dopravy prostredníctvom systému EU ETS. Vzhľadom na výsledok zhromaždenia ICAO z roku 2016 v otázke systému CORSIA sa ICAO rozhodla predĺžiť dočasné obmedzenie rozsahu pôsobnosti systému EU ETS pre leteckú dopravu do konca roka 2023⁴³ a pripraviť sa na vykonávanie globálneho trhového opatrenia od roku 2021.

Emisie prevádzkovateľov leteckej dopravy zahrnuté do systému ETS predstavovali v roku 2017 úroveň 64,2 Mt ekvivalentu CO₂. Na základe porovnávacieho výpočtu boli emisie z leteckej dopravy v roku 2017 o 4,5 % vyššie ako v roku 2016. Do výpočtu bolo zahrnutých aj vyše 250 obchodných lietadiel, ktoré sídlia mimo EÚ, ale prevádzkujú lety v rámci Európskeho hospodárskeho priestoru.

Systém EU ETS sa v súčasnosti vzťahuje iba na lety v rámci EHP, takže celkový vplyv leteckej dopravy na globálnu klímu vrátane emisií alebo účinkov iných ako CO₂ je značne vyšší než vplyv samotných emisií CO₂. Odhaduje sa, že vplyvy radiačného zosilnenia (v prípade) iných plynov než CO₂ sú 2 až 4-krát väčšie ako vplyvy radiačného zosilnenia CO₂, čo v prípade celkového vplyvu leteckých činností v rámci EHP zodpovedá rozsahu 120 – 250 miliónov ton ekvivalentu CO₂⁴⁴. Do úvahy sa neberú vplyvy súvisiace s riasovitými oblakmi, tie sa však pri letoch na krátke vzdialenosti, ktoré sú v rámci EHP bežné, považujú za nižšie.

Celkové emisie z leteckej dopravy predstavovali približne 4 % všetkých emisií skleníkových plynov v EÚ v roku 2017 a od roku 1990 sa takmer zdvojnásobili. Väčšina z nich pochádza z medzinárodnej leteckej dopravy (vrátane letov v rámci EHP).

8.3. Námorná politika

V apríli 2018 schválila Medzinárodná námorná organizácia (IMO) počiatočnú stratégiu na zníženie emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy. Je v nej zahrnutý cieľ zníženia najmenej o 50 % do roku 2050 v porovnaní s úrovňami z roku 2008 so zámerom dosiahnuť čo najskôr v tomto storočí úplnú dekarbonizáciu tohto odvetvia. Obsahuje aj komplexný zoznam možných opatrení na zníženie emisií vrátane krátkodobých opatrení. Na zabezpečenie plnenia stratégie je však ešte potrebné prijať akčný plán.

Prvé povinnosti týkajúce sa monitorovania a nahlasovania emisií z lodnej dopravy na základe nariadenia o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní v lodnej doprave⁴⁵ nadobudli na úrovni EÚ účinnosť 31. augusta 2017, keď bolo treba dokončiť plány monitorovania a predložiť ich overovateľom. Monitorovanie emisií a podávanie správ na základe plánov sa začalo v januári

⁴³ Nariadenie (EÚ) 2017/2392 Európskeho parlamentu a Rady z 13. decembra 2017, ktorým sa mení smernica 2003/87/ES na účely pokračovania súčasných obmedzení rozsahu pôsobnosti v súvislosti s činnosťami leteckej dopravy a na účely prípravy na vykonávanie globálneho trhového opatrenia od roku 2021 (Ú. v. EÚ L 350, 29.12.2017, s. 7).

⁴⁴ Smernica 2008/101/ES, odôvodnenie 19: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SK/TXT/?qid=1539789790161&uri=CELEX:32008L0101>.

⁴⁵ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2015/757 z 29. apríla 2015 o monitorovaní, nahlasovaní a overovaní emisií oxidu uhličitého z námornej dopravy a o zmene smernice 2009/16/ES (Ú. v. EÚ L 123, 19.5.2015, s. 55).

2018. Komisia v súčasnosti pracuje na zmene, aby nariadenie zosúladiť so systémom zberu údajov, ktorý IMO schválila v roku 2017.

8.4. Prepojenie systému ETS so Švajčiarskom

V novembri 2017 podpísali EÚ a Švajčiarsko dohodu o prepojení svojich systémov obchodovania s emisiami. Ide o prvú takúto dohodu medzi dvoma stranami Parížskej dohody. Strany si po splnení všetkých podmienok na prepojenie vymenia ratifikačné listiny a dohoda nadobudne platnosť 1. januára nasledujúceho roku.

8.5. Medzinárodný trh s uhlíkom

EÚ sa aktívne zapája do rokovaní Rámcového dohovoru OSN o zmene klímy o aspektoch „parížskych pravidiel“, ktoré sa týkajú medzinárodnej spolupráce na trhoch. Má pretrvávajúci záujem o uplatňovanie kvalitného súboru účtovných pravidiel a ambiciózneho trhového mechanizmu, ktoré majú zabrániť oslabeniu súčasného úsilia v dôsledku dvojitého započítavania a ktorými sa majú podporiť širšie, ambicióznejšie opatrenia.

Komisia zintenzívňuje spoluprácu s čínskymi orgánmi v oblasti obchodovania s emisiami a na trhu s uhlíkom, aby im pomohla vytvoriť dobre fungujúci vnútroštátny systém obchodovania s emisiami. Pevným základom pre ďalšiu takúto spoluprácu bude memorandum o porozumení podpísané na samite EÚ a Číny v júli 2018. Nový projekt pomôže vybudovať v Číne kapacity na obchodovanie s emisiami.

Komisia podporuje aj rozvoj kvalitných nástrojov trhu s uhlíkom, a to prístupom „zdola nahor“. V rámci florentského procesu sa stretávajú tvorcovia politik (z Kalifornie, Kanady, Číny, EÚ a Nového Zélandu), predstavitelia akademickej obce a mimovládnych organizácií, aby sa od seba navzájom poučili a užšie spolupracovali na budovaní stabilných trhov s uhlíkom. Medzi ďalšie iniciatívy v tejto oblasti patrí partnerstvo pre pripravenosť trhov (PMR) a medzinárodné akčné partnerstvo v oblasti uhlíka (ICAP).

8.6. Dobrovoľné opatrenia – Marrákešské partnerstvo pre globálne opatrenia v oblasti klímy

V reakcii na výzvu Parížskej dohody mobilizovať neštátne subjekty (podniky, mestá, občanov, medzinárodné občianske spoločnosti atď.) podporuje EÚ celý rad hlavných iniciatív, ako je napríklad Inovačná misia, globálny Dohovor primátorov a starostov o klíme a energetike (prostredníctvom regionálnych dohovorov), desaťročný rámec programov pre udržateľnú spotrebu a výrobu (10YFP/sieť Jedna planéta), partnerstvo pre opatrenia v oblasti ekologického hospodárstva (PAGE), partnerstvo v oblasti vnútroštátne stanovených príspevkov, projekt Obnoviteľné zdroje energie pre Afriku, iniciatíva 4/1000 pre poľnohospodárstvo šetrné ku klíme a globálne partnerstvo InsuResilience. Vyvíjajú sa systematické monitorovacie nástroje, ktoré majú merať vplyv týchto iniciatív na znižovanie emisií a zvyšovanie odolnosti. Na celosvetovej úrovni sa toto úsilie organizuje v rámci Marrákešského partnerstva pre globálne opatrenia v oblasti klímy.

Z ročenky globálnych opatrení v oblasti klímy (*Yearbook of Global Climate Action*)⁴⁶ a Správy UNEP za rok 2017 o medzerách v oblasti emisií vyplýva, že globálne opatrenia v oblasti klímy by mohli priniesť ďalšie zníženie emisií (v porovnaní s vnútroštátne stanovenými príspevkami) vo výške 1,6 – 4 Gt CO₂ ročne v roku 2020, so zvýšením na 5 – 10 Gt CO₂ do roku 2030, čo by výrazne prispelo k zníženiu rozdielov. V publikácii kolektívu autorov (Roelfsma *et al.* 2017)⁴⁷ sa len z hľadiska nadnárodných iniciatív identifikuje dodatočný globálny vplyv 1 – 3 Gt ekvivalentu CO₂ v roku 2030.

Európa je jedným z najrozvinutejších regiónov, pokiaľ ide o registrované neštátne opatrenia v oblasti klímy: z iniciatív spolupráce, ktoré sú registrované na platforme UNFCCC NAZCA (neštátne subjekty pre opatrenia na ochranu klímy – online portál pre vizualizáciu kolektívnych opatrení), je 54 % európskych.

Dohovor európskych primátorov a starostov je od roku 2017 členom Globálneho dohovoru primátorov a starostov pre oblasť klímy a energetiku, ktorý spája dve hlavné svetové iniciatívy miest a miestnych samospráv (Dohovor primátorov a starostov a iniciatívu Compact of Mayors), aby ich podporil pri prechode na nízkoemisné mestá odolné voči zmene klímy, čo zároveň prináša výhody pre hospodárstvo ako celok a má globálny vplyv.

8.7. Podpora rozvojovým krajinám

EÚ a jej členské štáty sú najväčšími svetovými poskytovateľmi oficiálnej rozvojovej pomoci určenej rozvojovým krajinám, ktorá v roku 2017 predstavovala 75,74 miliardy EUR. Predovšetkým podpora, ktorú poskytuje Európska únia, Európska investičná banka (EIB) a členské štáty na pomoc rozvojovým krajinám v boji proti zmene klímy, sa od roku 2013 v nominálnom vyjadrení takmer zdvojnásobila. EÚ a jej členské štáty sú najväčšími prispievateľmi do Zeleného klimatického fondu (GCF) so záväzkami v celkovej výške 4,7 miliardy USD, čo predstavuje takmer polovicu z celkových záväzkov vo výške 10,3 miliardy USD prisľúbených v rámci počiatočnej mobilizácie zdrojov.

EÚ a Africká únia (AÚ) odštartovali v roku 2017 **partnerstvo EÚ a Afriky v oblasti výskumu a inovácií pre zmenu klímy a energiu z udržateľných zdrojov**, ktoré je založené na troch hlavných oblastiach spolupráce: klimatické služby, energia z obnoviteľných zdrojov a energetická efektívnosť.

EÚ financuje mnohé programy a iniciatívy, ktoré sa zameriavajú na adaptáciu na zmenu klímy a na jej zmiernenie, a to najmä na potreby najzraniteľnejších rozvojových krajín. Súčasťou nového vývoja v minulom roku bolo spustenie **vonkajšieho investičného plánu** EÚ, ktorý podporuje investície v rozvojových krajinách v Afrike a v regiónoch susediacich s EÚ a je prispôbený osobitným potrebám rozvojových krajín. **Iniciatíva EÚ na financovanie elektrifikácie** (115 mil. EUR) sa zameriava na podporu investícií, ktoré zvyšujú a zlepšujú prístup k moderným, dostupným a udržateľným energetickým službám.

⁴⁶ unfccc.int/tools/GCA_Yearbook/GCA_Yearbook2017.pdf

⁴⁷ <https://doi.org/10.1016/j.gloenvcha.2017.11.001>.

Globálna aliancia proti zmene klímy+ je hlavnou iniciatívou EÚ v oblasti zmeny klímy. Jednou z jej kľúčových priorít je podpora návrhov a realizácie konkrétnej, integrovanej odvetvovej stratégie v oblasti adaptácie na zmenu klímy a stratégie na jej zmiernenie. V rokoch 2015 – 2017 poskytla približne 100 miliónov EUR, okrem iného prostredníctvom multištátneho programu pre tichomorské ostrovy, na podporu 13 krajín v ich úsilí o adaptáciu na zmenu klímy.

V roku 2018 spustila EÚ nový program v hodnote 20 miliónov EUR na podporu svojich **strategických partnerstiev** na vykonávanie Parížskej dohody v najvýznamnejších hospodárstvach (ide najmä o mimoeurópskych členov skupiny G20 a Irán).